

בס"ד
ישיבת רבנו יצחק אלחנן--ירושלים עיה"ק

מלאכת מלבן #2

עוד פירוש בדעת רש"י דף קמז. בדין המנער טליתו

רמב"ם י"ח, ספר הבתים (בשיטות קמאי קמז). והעיר רב בן ציון פלד הי"ו די"ש לומר דרש"י סובר שמנער טליתו חייב משום מכה בפטיש (וגם מובן למה במנער טליתו תלוי דווקא בקפיד דמכה בפטיש תלוי יותר ברצון האדם כמבואר במגיד משנה יב"ב) וכן מצאנו שמשמע כן ברמב"ם ובס' הבתים מביא שדברי רש"י משמע כהרמב"ם.

שרייתו זהו כיבוסו

גמ' זבחים צד.-: "אחד הבגד ואחד השק" עד "הכיבוס במקום קדוש"

שפשוף ודין טיט

גמ' דף קמ. "רב אחא בר יוסף אכתפיה" עד סוף העמוד "אמר חסדא", גמ' דף קמא. "אמר רב כהנא" עד סוף העמוד

טור שו"ע ומשנה ברורה סעיפים ה-ז, באור הלכה ד"ה ושאר, וד"ה טיט, וד"ה דהוי טוחן לשיטתו במ"ש בסע' א' ד"ה יש אומרים די"ש דרבנן של אוליד חורא, ארחות שבת פ"ג הע' כו, ספר הלכות שבת בשבת ח"ג פ' סב הע' 30 מעיר דהבנת הבאור הלכה כנגד הט"ז מבוסס על דמין של הגר"א בין סע' ה' לסע' ז' והט"ז חולק בזה. שמירת שבת כה' טו:כז-כט.

דיני עור בגד עץ ופולסטיק

גמ' זבחים צד.-: "טור בית יוסף שו"ע רמ"א ומשנה ברורה סעיף ט, באור הלכה ד"ה אבל, ביצחק יקרא שם, אגרות משה י"ד ב:עו, שמירת שבת כהלכתה טו:ה והערה כד, חוט שני עמ' רח, קובץ תשובות א:כו.

גדולות אם נפל יין או שתן על בגד בשבת שאסור להשליך עליו מים, ואמרינן בפרק תולין (דף קמ"א) מיט שעל גבי בגדו מכסכסוא) מכפנים פירש משפשו ולא מוכחא מילת' דליתחזי כליבון, ומלבן ממש לא הוי דאין גותן שם מים, אבל אינו מכסכו מבחוץ, ומותר לגררו בצפורן ובפרק חבית המנער מליתו בשבת חייב חטאת, פירוש הקונטרס המנערו מעפרורות, והתוספות (שם) פירשו ממים או מטל בשבת חייב חטאת, ואוקימנא בחדתינן ואוכמי דקפיד עלייהו דהוי כמלבן, ובפרק דם חטאת (דף צ"ד) אמרינן שכשוך במנעל מותר, כיבוס אסור, ותנן בשבת פרק נוטל (דף קכ"ב) כר שיש עליה לכלוכית יקנחנה בסמרטוט, ואם היא של עור גותן מים עליה עד שתכלה. [סמ"ק סימן רפ"ב]. א) פיר' בתוס' רבינו יהודה דוקא בטיט לח, דאי ביבש הוי טותן ואסור ואף על גב דאינה צריכה לגופה מכל מקום אסור לכתחלה עכ"ל. [הגהות רבינו פרץ על הסמ"ק סימן רפ"ב].

המנער מליתו בשבת חייב חטאת. ולא אמרן אלא בחדתא אבל בעתיקי לית לן בה. ובחדתי נמי לא אמרן אלא באוכמי אבל חיורי וסומקי לית לן בה. והוא דקפיד עלייהו, אבל אי לא קפיד עלייהו שרי, דרבנן דפומבדיתא הוו מנפצי גלימייהו אמרי לא קפדינן ולא מידי. ואביי הוה קאים קמי רב יוסף, אמר ליה הב לי כומתאי הוה איכא טלא עלה והוה קא מהסס מלמתבה ניהליה, אמר ליה נפיץ שדי אנן לא קפדינן מידי. [המאורות].

המנער מלית חדשה שחורה כדי לנאותה ולהסיר הציהוב הלבן הנתלה בה כדרך שהאומנין עושין חייב חטאת, ואם אינו מקפיד מותר. לשון רבינו משה. נראה מדעת הר"ם שחייב משום מכה בפטיש. והראב"ד ביאר מנערו מן המים שנפלו עליו וחייב משום מכס. והרב ר' שלמה כתב מנער להסיר העפר המקלקל מראיתה. וביאורו קרוב לביאור הר"ם. מן ההלכה נראה שלא נאמר אלא בטלית חדשה ושחורה. [הכתים - שערי המלאכות האסורות כיום השבת שער ארבעה עשר].

המנער בגדיו בשבת אסור ודוקא חדשים אבל ישנים מותר ודוקא שחורים אבל לבנים ואדומים מותר ודוקא שמקפיד עליהן כלומר אינו אסור אלא באדם שמקפיד שלא ללבשן עד שינערם. כך פשוט בשבת. רש"י פ"ז זה הניעור שמנערו מעפר ור"ח פ"ז שמנערו מטל. [רבינו ירוחם נ"ב ח"ד].

אדם הולך לבית הכנסת ולובש מעילו או מליתו, פעמים שיש בו עפרורית, אם הטלית חדש ואוכב אסור לנערן, כדאמרינן פרק חבית המנער טליתו בשבת חייב חטאת, ואוקימנא להתם בחדתא ובאוכמא. ור"ח ז"ל פירש המנער טליתו מן הטל, וכן מוכיח שם, ומסקנא דלמאן דלא קפיד מותר. והילכך בין מעפרורית בין מן הטל, אם אינו קפיד מותר לנערן. [צורר החיים הדרך השלישי סימן ו'].
גרסינן בפרק חבית היוצא בטלית מקופלת בשבת חייב חטאת. ופרש"י ז"ל שאחר שנתן הטלית על ראשו הגביה שפוליה על כתפיו, שאין זו דרך מלבוש. וה"ר יונה ז"ל אסר

התלויות בחנם והם משוי ומתרץ התם חשיבי ולא בטילי לפי שהן של תכלת כך פירש רבינו שלמה אבל חוט הכילה אינן חשובין ובטלין אגב הבגד ואותם רצועות שקושרין באבנט של מכנסים והם תלויות לניירייש בלעז וקושר ראשן באנפלייאר' של בגד או של עור למתוח האנפלייאות למע' שהם חשובות של משי או צבועות ארגמן ופעמים הולך יחף בשבת בר"ה והרי הלולאות חשובות ותלויות שלא לצורך ולא בטילי אגב מכנסים והוי משאוי כמו יוצא בטלית שאינה מצוייצת כהלכתה דחייב חטאת משום הציציות התלויות שלא לצורך יש שמחמירין וקושרין אותם תחלה באנפלייאות עתה כשמניחן ברגליו ראשי הרצועות לאבנט למתוח האנפלייאות למעלה וכשהוא יחף נשאר החוטין והרצועות מחוברין לאנפלייאות. אמנם יש להתיר. דאפילו כשהוא יחף אין הרצועות שהן תלויות באבנט מיקרי משאוי שאינה שלא לצורך. דאי בעי ינעול אנפלייאות ברגליו ויהיה צריך לרצועות. ואפילו ביום הכפורים פעמים קושר ראשי המכנסיים התלויות למטה וזוקף ראשיהן למעלה כדי שוקיו וקושרין לרצועות התלויות לאבנט. אמנם יש שקושרין ראשי של מכנסים זה לזה לכסות שוקיו ויריכו ולא לרצועות התלויות לאבנט. והמחמיר לתלות לו ולקשור הרצועות לקובען באנפלייאות ולא באבנטו תבא עליו ברכה. [התרומה סימן רנ"ד].

המנער מליתו. מן העפר. חייב חטאת. דזהו ליבונו וגמר מלאכתו. והוא דקפיד עליה. תוספת. אלא באוכמא. שהאבק מקלקל מראיתה וקפדי עליה עכ"ת. כומתאי. סודר שלי. מלא. טל. והוה מהסס. מגמגם ליתנה לו שצריך לנערה. נפוץ שדי. הטל שעליו, שאפילו בעודו עליו לא הייתי מקפיד ללבושו. מקופלת. לאחר שנתנה על ראשו הגביה שיפוליה על כתיפיו. זייב חטאת. שאין זה דרך מלבוש, ומשאוי הוי. הרמנין. על שם מקומן. פירוש אחר, כמו הרהטנין, רצין. יוצאין בסודר שעל כתפיהן. דדרך מלבוש הוא, שהיה משורכב למטה. אלא שנימא כרוכה לו על אצבעו. שמא תפול ואתי לאיתויי. אע"פ זאין נימא כרוכה לו. מותר. דליכא למיחש דילמא נפיל ואתי איתויי, אלא מיד מחזירו על כתיפו, דאין דרך לצאת בלא ודר. הכי מאי. היה מקפל טליתו בענינים הרבה ושואלו. כנופי. טליתו, שיהא מתוקן תמיד להעמיד קיפולו לעולם. קפלו אסור. דהוי משאוי. לנאותו. אם היה מגביהו כדי התנאות בו לפי שעה. שני צידי מליתו. שבימינו ושכשמאלו צד הקרקע. דקדק ר"ע עד כאן. כלומר גם בזה היה אסור. וספת. בזה הדומה. הדומה להיות מותר. בזה. שאינה קופלת ואחוריה נופלים למטה מכתפיו אלא שצידיה על זיפיו. עד כאן תוספת. שילשל מליתו. למטה מכתפיו. נשאל תמר. לא עשה מעשה אלא שאל ממנו, והיה רוצה להתיר זר בו. [ריבב"ן].

המלבן תולדה דמלבן אמרינן בזבחים פרק דם חטאת (דף ד) דאמר רבא זרק סודר במים חייב משום מלבן ומפרש מא דשריית בגד זהו כבוסו ולבונו, ומכאן פסקו הלכות

בה, ונמצא לפירושה שאף בפעולת נייעור גרידא בלי שימוש במים יש חיוב חטאת, פרטי הדינים יבוארו לקמן^{כה}.

עוד מבואר בגמ' שבת דף קמ. דאסור מדרבנן לכסכס [לשפשף] סודר משום דמחזי כאולודי חיורא, ופירש"י דהליבון של הסודר מצהיל על ידי כסכוס חלקיו זה בזה. [ומהגמ' הזאת למד המשנ"ב^{כז} דבכל מקרה שאדם מנקה בגד מכתמים הדבוקים בו על מנת שיהיה הבגד נאה ונקי בלי כתמים כלל הרי זה בכלל האיסור הנ"ל, אף שאינו משתמש במים].

עוד מצינו בגמ' שבת דף קמא. דאם יש טיט על גבי בגדו אסור לכסכס את הבגד מבחוץ על מקום הטיט, ופירש"י דטעם האיסור משום שנראה כמלבן, והיינו דפעולת הכסכוס היא פעולה שרגילים לעשות בעת הכיבוס ולכן גם כאן כאשר מכסכס את הבגד הרי זה נראה כמלבן אף שאינו מכבסו במים, אבל התירו שם בגמ' לכסכס את הבגד מבפנים כנגד מקום הטיט עד שהטיט נופל, וכן התירו לגרר את הטיט בציפורן אף מבחוץ^{כח}, פרטי הדינים יבוארו לקמן.

עוד מצינו במשנה שבת דף קמב: דאם היתה לשלשת

כה. הבאנו את פירש"י והר"ח דהנייעור המוזכר בגמ' הוא מאבק ועפר, משום שזוהי מציאות שכיחה יותר, אמנם תוס' והרא"ש והר"ן הביאו בשם ר"ת דהנייעור הוא מן הטל שעל גבי הטלית, והיינו שעל ידי שהיה מנער בגד מהטל שעליו נוצר ליבון מסויים כבגד [והיינו כתנאים המבוארים בגמרא, שהוא בגד חדש ושחור דקפיד עליה, וכדלקמן סעיף כ"ו], וליבון זה נחשב מלאכה.

כו. בה"ל סי' ש"ב ס"א ד"ה י"א וסעיף ז' ד"ה דהוי. ולולא דברי המשנ"ב היה מקום לומר דאיסור אולודי חיורא אינו ענין לניקוי בגד מכתמים כלל, שהרי כסכוס סודרא מיירי אחרי שהבגד מכובס, אלא שמתוך שאתר הכיבוס נעשה הבגד קשה לא היה הליבון נראה היטב, ועל ידי כסכוס הבגד היה הליבון נראה היטב, וכלשון רש"י שליבונו מצהיל, אבל מנא לן ללמוד מכאן על הסרת רישומי כתמים הדבוקים בבגד שתהא בכלל הולדת חיורא, ואמנם כן נראה דעת הט"ז סי' ש"ב ס"ק ו' שהתיר לגרר בציפורן רישום של טיט הנמצא על גבי הבגד ולנקותו לגמרי, ואמנם הבה"ל בסעיף ו' תמה על הט"ז מכח הך גמרא דאולודי חיורא, אך לכאור' דעת הט"ז כנ"ל שאין הסרת טיט כלולה בדין אולודי חיורא, ולכאור' זוהי גם פשטות הגמ' שבת דף קמא. שהתירה לגרר טיט שעל גבי בגדו בציפורן, והמשנ"ב הוצרך להעמיד גמ' זו באופן שגם אתר הגרירה בציפורן נשאר רישומו של הטיט בבגד.

כז. עי' לקמן סעיף כ"א דאסור לגרר טיט יבש משום איסור טוחן, וגם בטיט לח אסור המשנ"ב לגררו אם לא ישאר שום רישום של טיט.

יבח

הלכות שבת בשבת

יג. קינוח בבגד - בגד שיש עליו טינוף או צואה מותר לקנחו בסמרטוט בלבד²⁵, ודוקא בסמרטוט או בנייר טישו וכדו', ולא בבגד או מגבת שמקפיד על טינופו שמא יבוא לכבסו²⁶, ויזהר שלא ידחוק הסמרטוט²⁷.

יד. שפשוף הבגד - בגד שיש עליו טינוף לא ישפשוף הבגד מבחוץ, אך מבפנים מותר לשפשוף כדי להסיר הטיט²⁸, ואם הטיט יבש אסור לשפשוף אפי' מבפנים משום טוחן²⁹, ובכל אופן לאחר שירד הטיט אסור לשפשוף בבגד לצחצחו מהרושם שעליו³⁰.

25. מתני' קמב: היתה עליו שלשת מקנחה בסמרטוט, ובטוש"ע ש"ב ס"ט.

26. תוספתא פי"ז ה"ה ורמב"ם פכ"ב הי"ט וטוש"ע ש"ב ס"א.

27. ב"י בשם הגמ"י פכ"ב הי"ח בשם סמ"ק [ולפנינו לא נמצא בהגמ"י רק בדפוס קושטא] ובשו"ע ש"ב ס"ט, וביאר הגר"ז שם ס"כ "פן יסחוט לכלוך הבלוע בבגד שיש איסור בסחיטתו מדברי סופרים" ע"ט.

28. כדאיתא שבת קמא. דמבסכסו מבפנים אבל לא מבחוץ משום דמיחזי כמלבן, ובטוש"ע שם פי"ז ס"ז. וע"ש בביהגר"א דחלוק שלאחר הכניסה אסור לשפשוף בידים לפי שמתכוין לצחצחו כדאיתא שם קמ. ובשו"ע שם ס"ח, זהו משום שאין בו לצורך וכונתו רק לצחצחו, אף כאן כשיש טיט מותר לשפשוף דכונתו להסיר הטיט משא"כ כשאין טיט אזי כונתו בודאי לצחצחו, וכ"כ במ"ב שם סקל"ב ובה"ל ד"ה דהוי.

29. טור בשם רבינו פרץ, ובשו"ע שם ס"ז. וכל הפו' דע"י גוי מותר משום כבוד הבריות ובמשאצ"ג, דהוי שבות דשבות, ע"ש במ"ב סקט"ו ושעה"צ מ"ד.

30. מ"ב שם סקל"ו, ובה"ל שם ד"ה דהוי, דכיון שמתכוין לצחצחו אסור משום אולוץ חירוד וכדאיתא שם בס"ב, והשיג שם על הט"ז שמתיר בזה. וכל דברי המ"ב ובה"ל בנויים על דברי הגר"א שכ' לחלק בין זה לכסכוס סודא דשאני סודר שאין שם טיט, משא"כ כאן שיש טיט כונתו רק להסיר הטיט, ובארחות שבת תמה על הבה"ל בזה דכסכוס סודרא שאני שהוא לרכך בגד קשה ולא שייך להסרת כתמים מן הבגד, ואמנם יש לבאר כן בדעת הט"ז, אבל כבר נתבאר דדברי הבה"ל מקורם בביהגר"א. וראה להלן הע' 51.

המלבן

בז. נעלים שנתלכלכו בטיט - אם לרוחצו במים משום חשש גיג לסמוך³¹, ולכתחילה גם נכון ליזו מהנעל במגירת משום חשש טוח גם בטיט יבש אין למחות בידו, בידו אסור לגרור³².

בז. נתלכלכו בטיט רך - אם הט במים עד שיכלה הטיט וכלן

31. פמ"ג מ"ז ג', ובה"ל שם ס"ו סוד"ה הוא ובמקום צערא לא גורו ולפי"ז ע"ג ע"ש. ואמנם במ"ב שכ"א סקכ"ז הביא מהו גיבול, וכ' דאף דהוי בר גיבול ואינו חיי והביא שם מהבית מאיר דמתיר משום ז להתיר בטיט שאינו שלו דבודאי לא ניחא לעולם הוי פס"ר דלא ניח"ל ובמקום צו

32. לשון הבה"ל שם, וע"פ ה"א בס"ז משום חשש טוחן. ומש"כ הבה"ל לכתחיל שמגרר במנעלו הוי כלאח"י, ואפשר דלא בטיט יבש כ' הט"ז שם ובהגר"ז ופמ"ג שייך בזה טוחן דלא ניחא ליה בטחינה ז"ל העיר על דין זה דהוי טוחן אחר לטוחן ואפשר דכללאח"י לא גזרו דלא בס"ו, והפמ"ג שצינו הבה"ל כ' להדיא דוקא ביד ולא בקינוח כלאח"י. ושור"ר כז יחא מותר ע"י כסכוס מבפנים, כיון דהו שכ' שם דאפשר דאסור זהו משום שג בקנוח ברגלו דכלאח"י הוא משמע מסתני הדין כ' גם במחזיק ברכה בחי' דינים מ טיט יבש מבגדיו וכך העידו שהיה עושה דמחמרי' בזה י"ל הבו דלא לוסף עלה שרי.

33. מתני' קמא: היתה של עור נותנין י

כז. בגדים שרגילים להקפיד על נקינותם הם בגדים שחורים (א9) או כהים (ב9) כשהם חדשים (ג9) או נראים כחדשים (ד9). אלא אם כן ידוע שהלובשם אינו מקפיד ללובשם גם בלי לנקותם תחילה (ה9).

בגדים שאין רגילים להקפיד על נקינותם הם בגדים בצבעים בהירים (ו9) או אפילו בגדים שחורים או כהים והם משומשים שאינם נראים כחדשים (ז9). אך גם בגדים אלה — אם הלובשם מקפיד שלא ללובשם כשאינם נקיים, יש לנהוג בהם כדין בגד שמקפיד על נקינותו (ח9).

בגד שבודק כלל אין בעליו מקפיד ולובשו גם כשאינו נקי, אלא שעכשיו הוא מנערר מפני כבוד השבת או מפני כל מאורע אחר, דינו כדין בגד שאין מקפידים עליו (ט9).

כז. בגד שנדבק בו לכלוך, אף אם הוא בגד שרגילים להקפיד על נקינותו — אם הלכלוך הוא לח והוא ישאיר כתם לכשיוסר (צ), מותר לשפשפו בצדו הפנימי עד שיפול הלכלוך (צא). וכן מותר לגרדו בצפורן (צב) או בגב הסכין (צג), אפילו בצד המלוכלך של הבגד (צד). ומותר גם לקנח את הבגד מעט במטלית יבשה, אך יזהר שלא יבוא לידי סחיטת הרטיבות הבלועה בבגד (צה). ובמטלית רטובה אסור לקנח, שהרי בשעת הקינוח הוא סוחט מן המים הבלועים במטלית (צו). וכן אסור להרטיב את הבגד כדי לנקותו (צז).

כח. היה הלכלוך הנדבק בבגד, יבש, כגון בוץ או רפש, אסור להסירו בכל אופן, שהרי הלכלוך מתפורר בהסרתו, ויש בזה משום איסור טוחן (צח). אך אם הלכלוך היבש הוא מדברי אוכלין שהיו כבר טחונים, כגון בצק או דייסה (צט).

בביה"ל ד"ה ועיין, סי' שלו סע' ב ברמ"א ובמ"ב ס"ק יג. (א9) סי' שב סע' א ובמ"ב ס"ק ב. (ב9) דכיון שהדרך להקפיד בהם, מסתבר דדינם כשחורים, וכן שמעתי מהגרש"ו אויערבך שליט"א, ועיין בא"א מה"ת סי' שב. (ג9) סי' שב סע' א ובמ"ב ס"ק א. (ד9) שם, והיינו אפי' כבר כבסם, כיון דנראים כחדשים, כשעה"צ ס"ק א ובביה"ל ד"ה לחוש, וע"ש בערוה"ש סוסע' ב, ועיין ח"א כלל כב סי' ט. (ה9) סי' שב במ"ב ס"ק ב ובביה"ל ד"ה עליה ובערוה"ש סוסע' ג. (ו9) שם במ"ב ס"ק ב. (ז9) ע"ש במ"ב ס"ק א. (ח9) ע"ש בביה"ל ד"ה עליה ובערוה"ש סוסע' ג. (ט9) שמעתי מהגרש"ו אויערבך שליט"א ע"פ הגמרא שבת קמו א, דרבנן קא מנפצי גלימיהו, ומשמע דהקפידו לכבוד שבת, ועיין ערוה"ש סי' שב סוסע' ג. (צ) סי' שב סע' א ובביה"ל סוד"ה עליה בתירוצו השני, והוא העיקר. (צא) שם סע' ז ובשעה"צ ס"ק מא. (צב) שם בשו"ע ובמ"ב ס"ק לד. (צג) שם במ"ב, וע"ש דאפשר דאפי' בחודה של הסכין, וע"ש בשעה"צ ס"ק מב. (צד) שם במ"ב ס"ק לד. (צה) סי' שב סע' ט ושו"ע הרב סע' כ. (צו) עיין סי' שכו במ"ב ס"ק ו. (צז) סי' שב סע' ט ובמ"ב ס"ק מד. (צח) שם סע' ז, וע"ע מלאכת טוחן סע' טו, ועיין במ"ב ס"ק לו, דע"י נכרי מותר, ע"ש בשעה"צ ס"ק מד, דהוה משאצ"ג ומשום כבוד הבריות התירו דהוה שבות דשבות. וצ"ע מהא דלא התירו לכבות דליקה ע"י נכרי, דג"כ הכיבוי הוה משאצ"ג, עיין בר"ן על הר"ף ריש פרק חבית ד"ה ובמקום, ועיין גם סי' שיא במ"ב ס"ק יב. ושמעתי מהגרש"ו אויערבך שליט"א, דהא דאסרו משום טוחן, היינו דוקא אם ברור שיבוא לידי איסור טוחן, הלא"ה הוא בגדר של דשא"מ דשרינן. (צט) עיין לעיל פ"ו סע' יא, ולענין איסור מוקצה, עיין חזו"א סי' מז ס"ק כא, דעפר ומוקצה שעל הארץ בטלין ואין ע"ז שב טלטול, וה"ל כאן, וע"ע סי' שמ סע' ג בביה"ל ד"ה שעל הקלף (. . .) אלא איסור טלטול השעוה) וסי' שלו בשעה"צ ס"ק ז, ועיין באריכות בקצוה"ש סי' קטו בבדה"ש ס"ק י.

או מדברי אוכלין שנתמעכו על ידי הבישול, כגון שעועית מבושלת (ק), מותר להסירו, וכדלעיל סעיף כז, אם אכן הלכלוך ישאיר כתם בבגד לאחר שיוסר (קא).

כט. לכלוך, בין לח ובין יבש, שנדבק בבגד והוא לא ישאיר כתם לכשיוסר, מותר להסירו רק מבגד שאינו רגיל להקפיד על נקיטתו מלכלוך כזה (קב), ולא יסירו באופנים המבוארים לעיל סעיף כד (קג).

ל. לכלוך הנמצא על הבגד, אבל אינו ספוג בו וגם אינו נדבק בו, אין בהסרתו משום איסור ליבון (קד), ולכן מותר להסיר מן הבגד נוצה (קה), סיבי צמר־גפן, חוט וכדומה, ואפילו הוא בגד שמקפיד על נקיטתו (קו), ולא התירו בכל אלה להסירם אלא ביד ולא במברשת (קי).

חוט שעדיין תפור בבגד, אסור להוציאו, וכדלהלן סעיפים סה ו־סה.

לא. מותר לנקות את המשקפיים שמשמש בהם, ובלבד שלא ירטיב את המטלית שמשתמש בה לצורך הניקוי (קח), אך מותר להרטיב את הזכוכית ולנגבן במטלית יבשה (קט).

לב. מפאת חומרת איסורי ליבון, טוב להזהר ולהניח בגדים שמקפיד על נקיטתם דוקא במקום שמור, כדי שלא יפלו לארץ ויבוא לידי ספק חילול שבת (קי), וכן טוב שלא לקחת תינוק על הזרוע מבלי שיהא חיתול או מפית וכדו' מפסיק בין התינוק לבגד (קיא).

ניעור בגדים מגשם ומשלג בשבת וביו"ט

לג. בגד שירדו עליו גשמים ונספגו בו — אם הבגד חדש, או נראה כחדש (קיב), אזי אסור לנערו מכל מקום, ללא הבדל צבע (קיג), שכן הדרך להקפיד על כל בגד חדש, ובניעורו יהיה משום איסור ליבון (קיד), ואם הבגד אינו חדש, מותר לנערו, אך לא ינערנו בחזקה גם אם הוא מן הבגדים שאינו מקפיד שלא יירטבו, שכן יש בניעורו בחזקה של בגד רטוב משום איסור סחיטה (קטו), וראה לעיל סעיפים ט, טו ו־טז.

(ק) עיין לעיל פ"ו סעי' ט, (קא) וכדלעיל הערה צ, (קב) עיין סי' שב סעי' ז בביה"ל סוד"ה דהוה, (קג) סי' שב במ"ב ס"ק לו, וע"ש בביה"ל ד"ה דהוי, (קד) שם סעי' א ברמ"א ובמ"ב ס"ק ז ובשעה"צ ס"ק ט, וע"ע ח"א כלל כב סי' ט, (קה) ולענין טלטול מוקצה, עיין לעיל הערה צט ושור"ע הרב סי' שב סעי' ג, ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דלאחר שהנוצה כבר בידו, דינו ודאי כמוקצה שנטל אותו בתחילה בהיתר, (קו) סי' שב במ"ב ס"ק ז, וע"ע תהל"ד ס"ק ד, (קז) וכדלעיל הערה פ, (קח) עיין סי' שכו במ"ב ס"ק ו, (קט) דומיא דניגוב הידים, ולענין צחצוח הזכוכית, עיין סי' שכנ במ"ב ס"ק לח ובשעה"צ ס"ק מא, (קי) סי' שב במ"ב ס"ק ו, (קיא) שם במ"ב ס"ק נה, (קיב) עיין ערוה"ש סי' שב סעי' ד, שם במ"ב ס"ק א, (קיג) שם במ"ב ס"ק ג, (קיד) שם סעי' א ברמ"א, ועיין ח"א כלל כב סי' ט, וצ"ע בדברי המ"ב סו"ס"ג, שכתב דאית ביה משום איסור סחיטה, ואי משום סחיטה מ"ש בין חדש לישן, ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, ד"ל דכיון שהמים אינם משנים את מראה הבגד וגם אינם מקצרים אותו, לכן דוקא כחדש אסור אבל לא בישן, (קטו) שהרי מנקה בכך

איה ממה
 יצא עיני
 זו כוונתה.
 כ"פ היתה
 זו להפתח
 זר עב אבל
 מר שהיא
 דבר אלא
 וצד מחלה.
 זח"ק בלא
 איהו דבר.
 דם אינו
 א יצא דם
 שהוא ספק
 ש להצריך
 ספר סולת
 כלל וחבלי
 ריך בדיקה
 ל לדרידהו
 דבר ולשון
 ותום כוונתו
 ועות וכאבא
 ופשוטו דלא
 לא אמרינן
 ו אירע מה
 ממילא ג"כ
 כלל לזה.
 שהיה טעות
 חיר"ד סימן
 ולי מהראוי
 לבדוק אבל
 החמיר כלל.
 נפתח הקבר
 נות ולפעמים
 וצריך הבעל
 דאיכא כבר
 זהו רק
 איכא פה"ק
 שפליג עליו
 להלך ליכא
 ז איסור נדה
 יכולה להלך
 דוקא לענין
 כיון שישבה
 ה להלך הוא

משום שהוא פה"ק פורתא נמי טמאה לבעלה משום
 נדה, אבל להחיר"ד דסובר דפה"ק ממש כשלא יצא
 ממנה שום דבר אמרינן דגם דם אפשר לא יצא אין
 לאוסרה לבעלה כשבדקה ולא מצאה דם ולא צריך
 ליוהר מליגע בה, ולדינא בזה צריך להחמיר כהסד"ט.

ועל החיר"ד למה שכתבתי שסובר דפתיחת הקבר
 אך כיון שלא יצא ממנה שום דבר אמרינן שגם דם
 לא יצא ממנה, לכאורה יקשה דהא בהרגישה שנפתח
 מקורה ובדקה ולא מצאה כלום מפורש בסימן ק"צ
 סעיף א' יש מי שאומר שהיא טמאה, ועיין במשנה
 אחרונה בנדה פ"ג מ"א שכתב בשביל זה דאפילו
 להפוסקים דאפשר לפתח"ק בלא דם היינו במפלת
 חתיכה או שום דבר אבל נפתח הקבר ולא יצא ממנה
 שום דבר א"א שלא יצא ממנה כל שהו דם ונאבד
 במיעוטו, והוא לכאורה ההיפוך מהחיר"ד. וצריך לומר
 דיש חלוק בין פה"ק דחשבה מזה שצריכה להוליד
 הולד שפה"ק זה אינו להוציא דם אלא הולד וכיון
 שלא יצא הולד ולא נפילת חתיכות אמרינן להחיר"ד
 שאף להפוסקים שא"א לפתח"ק בלא דם מכיון שלא
 יצא שום דבר לא יצא גם דם, אבל פתיחת המקור
 שהרגישה שכתב המחבר שהיא טמאה מפורש שם
 שנפתח מקורה להוציא דם, שהיא הרגשה אחרת.
 ופלא שהמשנ"א השמיט מלשון הש"ע תיבות להוציא
 דם, אבל אפשר שהמשנ"א סובר דאין לנשים לידע
 זה ויאסור מצד זה בכל הרגשת פתיחת הקבר אך
 מ"מ אפשר גם לומר דבמעוברת שיש לה צירים
 וחבלים שהרגשה זו הוא רק להולדה דפה"ק זה אין
 לחוש לדם נדה כשלא יצא ממנה דבר כהחיר"ד, אבל
 המשנ"א משמע שאינו סובר כהחיר"ד.

ובדבר מה שראה באיזה ספר רפואה שבשכונות
 האחרונות החלק של הרחם אצל פתח הרחם נעשם
 דק מכח התכווצות ומתחיל לפתוח מעט ושמע
 שלפעמים נפתח כמטבע הנקרא ניקל וגם כמטבע
 הנקרא קוואדער, הנה אם היה האמת דנפתח כמטבע
 ניקל וכ"ש קוואדער היה זה פה"ק והיה תלוי
 במחלוקת החיר"ד והסד"ט שהיה לן להחמיר, אבל
 האמת שאינו כן ועד סמוך להלידה אינו נפתח והנידון
 של הנ"ש הוא מצד הצירים והחבלים שישבה כבר
 על המשבר סובר הנ"ש דהיתה פה"ק ללידה ואח"כ
 עבר זה וחזר ונסתם וע"ז כתבו דלא שכח דיחזור
 ויסתום שלכן אמרינן שודאי טעו מלומר שנסתם
 ולדברי מה ששמע כתר"ה הרי נשאר פתוח שלכן
 אין לחוש לדבריהם ואין לאסור כדלעיל.

ובדבר המפות של פלאסטיק מסתבר שאינו דומה

לעורות שהוא דבר שאין המים נכנסין כלל לתוכו
 אלא רק על גביו כמו עצים ומתכות ואף הרכים
 לענין זה הם כהקשים שלכן אין זה ענין כבוס ואין
 לדמות בסברות מינים אחרים לעורות, הגע עצמך
 דהא בעורות אפילו קשין איכא מ"ד בזבחים דף צ"ד
 שאיכא איסור כבוס והרבה ראשונים פוסקים כי כן
 לדינא עיין בבאור הלכה סימן ש"ב סעיף ט' ד"ה
 אבל ומ"מ לא מדמינן להו מינים אחרים דהא מותר
 להדיח כלים אף אלו שאין קשין יותר מעורות קשים,
 שלכן אין לנו אלא עורות, אבל מ"מ כיון שלא שייך
 למצא דין זה מפורש דהוא מין חדש שדורות שלפנינו
 לא ראו אותם מן הראוי להחמיר שלא לשפשוף בידים
 בחוץ שהוא כעין שפשוף צדו זה על זה ורק לנקות
 ע"י מים בקלות יש להקל לכו"ע.

ובדבר הכנסת עתונים וכן מילון שנדפסו באותיות
 מרובעות של דפוס לבית הכסא אין בזה שום איסור
 כי אינם אותיות ששייך ללמד מהן דינים, ואף כתב
 אשורית שנכתבו כהוגן שכשרים לסת"מ אינו ברור
 האיסור אך מ"מ מהראוי להחמיר בכתב אשורית אם
 נכתבו בהו דברי רשות אבל עתונים שרובן כותבים
 דברים שאין ראוי להכתב בכל אופן ליכא איסור
 להכניסם לבית הכסא אבל עצם הקריאה בהם אינו
 מן הראוי.

ותנני ידו מוקירו,

משה פיינשטיין

סימן עז

בענין הרחקות שהצריכו באשתו נדה
 אם ישנם במקום שנמצאים עמם
 גם אנשים אחרים

כ"ג תמוז תש"כ.

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר אברהם חיים
 בהגר"א לעווין שליט"א.

הנה במקום שיש אחרים רואין אם יש דיני הרחקות
 באשתו נדה שמסתפק כתר"ה דאולי יש
 להתיר משום דאין בו רעיון של קירוב, וגם שבא
 מזה לידי ביוון להאשה ויש בזה משום כבוד הבריות.

בין בשבת ובין ביו"ט, בין אם הכבסים מלוכלכים (ט) ובין אם הם נקיים (י).
 בין אם הם לבנים ובין אם הם צבעוניים (יא), ולכן יש להיזהר שלא לשרות
 במים חיתולים שנרטבו או שנתלכלכו (יב), ואף להתיו עליהם מים —
 אסור (יג), אבל מותר להסיר מהם את הצואה (יד), והוא שלא ישתמש לצורך זה
 במים (טו). ומן הנכון הוא ליתן את החיתולים המלוכלכים בכלי כמות שהם
 ולכסותם, ומותר לזלף עליהם טיפות ליזול כדי לגרש את החרקים (טז).
 במקרה של חשש להעברת מחלה מדבקת, מותר לשרות את החיתולים במי-
 ליזול שאין הדרך לכבס בהם, אך לא ישרה אותם במי-קלור או באקונומיקה,
 שכן הדרך לכבס בהם (יז). ויטיב להשתמש במקרה זה של חשש להעברת מחלה
 מדבקת בחיתולים עשויים נייר בלבד, שאותם זורקים אחר השימוש.

ום איסור

ה. מכנסי תינוק עשויים גומי או ניילון (פלאסטיק) שלא תפור בהם שום בד,
 וגם אינם תפורים בחוט מסיבים טבעיים (יח), וכן מצע עשוי גומי או חומר
 סינטטי ששמים במיטת תינוק מתחת לסדין, מותר לשרותם במים (יט) או
 להזרים עליהם מים כדי לנקותם (כ), אם אמנם מתכוון להשתמש בהם בו
 ביום (כא), אבל בעודם רטובים לא ישפשף חלקיהם זה בזה (כב), וגם לא
 ישפשף (כג) אותם ביד (כד) או במטלית, ובמטלית רטובה אסור לשפשף בכל
 אופן, כי הרי בפעולתו הוא סוחט מים מן המטלית (כה).

ש. וכפי

ז. בגד שעשוי חומר טהור של סיבים סינטטיים ללא תערובת סיבים טבעיים
 (גריבים, חולצה וכדו'), והוא אינו תפור בחוט מסיבים טבעיים, מותר לשרותו
 במים (כו). כשמתכוון להשתמש בו בו ביום, אבל בעודו רטוב אסור

מתנקה מים של ן שרייה ן בן, בין שיבואר

והר"ל נמי פ"ר דניחא ליה שחוי הציצית יהיו נקיים. (ט) סי' שב סעי' ט, ודרך לכלוך
 שרינו גם בכה"ג, ע"ש בבית"ל ד"ה שאין וסעי' י בבית"ל ד"ה דלא. (י) שם סעי' ט
 ברמ"א, ועיין לעיל הערה ד, ודרך לכלוך שרינו, שם סעי' י ברמ"א. (יא) שם במ"ב
 ס"ק לט, וע"ש בשו"ע הרב סעי' כא ופמ"ג א"א ס"ק יח, וכ"ה מפורש ברמב"ם פ"ט מה'
 שבת ה"י, וצ"ע בדברי הקצשו"ע סי' פ סעי' לב, וע"ש במסגה"ש ס"ק טט. (יב) סי' שב
 במ"ב ס"ק נה. (יג) שם, ועיין שו"ת אב"ג או"ח סי' קסא. (יד) מהא דסעי' א ברמ"א
 ובמ"ב ס"ק ז ובבית"ל ד"ה מן הטל, והרי הצואה אינה דבוקה ממש לבגד. (טו) שם
 סעי' ט. (טז) דאפשר שדין מיליוול דומה לדינו של יין לבן, סי' שיט סעי' י ובמ"ב
 ס"ק לח וע"ש בשעה"צ ס"ק כט, דאין בהם כיבוס אלא טינוף, כי ריחם נכנס לתוך הבגד
 ועיקרו אינו אלא להרחיק את החרקים והחידקים, ועוד דבכה"ג שיש חשש לריבוי חרקים,
 אפשר לסמוך לקולא כהאי דסי' שב סעי' י בבית"ל ד"ה דלא, וכאן הרי לא איכפת ליה
 הכיבוס וגם לא יבוא לסחוט, ע"ש בסוף דבריו, שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, ועיין
 סי' שיא במ"ב ס"ק כג, ועיין להלן הערה סט. (יז) ואיסור ליבון שייך לא רק במים
 אלא בכל מידי דמנקה, עיין סי' שא בפמ"ג מ"ז ס"ק כט ותהל"ד סי' שב ס"ק יד. (יח) ועי'
 להלן הערה כט. (יט) סי' שב סעי' ט, וגומי לא גרוע מעור. (כ) שם בשו"ע ובמ"ב
 ס"ק מ. (כא) מהא דסי' שכג סעי' ו. (כב) סי' שב סעי' ט. (כג) שם ובמ"ב
 ס"ק מא ובבית"ל ד"ה זה על זה. (כד) ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א בעיקר
 הדין של כיבוס הגומי והניילון, דאפשר דעדיף מעור כיון שאינו בולע כלל, ודומה לכלי עץ,
 סי' שב במ"ב ס"ק מא, אך אין להקל בסברא בדבר שיתכן שהוא בכלל ספיקא דאורייתא,
 עכ"ד. (כה) סי' שכו במ"ב ס"ק ו, ועיין לעיל פ"ב הערה לו ופי"ד הערה ט.
 (כו) וכדלעיל פ"ב סעי' סו והערה מו.

זים (ח)

ב במ"ב כל ענין "ב ס"ק וסו, אם "ב ס"ק (י) סי' זע' כד; ך עליו בנקיות. ליפות ה, ועי' שמעתי. לכלוך

ד. שאלה. האם מותר לקפל בגדים בשבת.

תשובה. אם מקפל לצורך השבת, מותר. ואם אין זה לצורך השבת אסור לקפל, אלא אם כן מקפל משום שלא יהא לו מקום בארון אם יכניס את הבגדים ללא קיפול, ואז הוי לצורך כבוד השבת, שיהיה לו מקום בבית.

ה. שאלה. נעל שהתלכלכה בטיט וכדומה, האם יכול לשפשף את הנעל במקום מרוצף, או על גבי ברזלים שנמצאים לפני הכניסה לבית המיועדים לכך.

תשובה. מותר להסיר טיט שעל גבי הנעל, בין על ידי שפשוף במקום מרוצף, ובין על ידי שפשוף בברזלים המיועדים לכך.

ו. שאלה. האם מותר לשטוף מפת ניילון בשבת.

תשובה. מפת ניילון שעשויה מקשה אחת מותר לשוטפה במים ולשפשפה בשבת, ואף על ידי סבון, אם הסבון הוא נוזלי, ובלבד שכולה עשויה ניילון. אבל אם חלק ממנה עשוי מברזל, אפילו אם יש רק סרט בד מסביב לניילון, דינה ככל הבגדים ואסור. ואם מפת הניילון עשויה על ידי אריגה אין לשוטפה בשבת.

שייך בהם ממחק. ואף אלו העשויים מעור, העיבוד כיום הוא באופן שונה מבעבר, ואין העור משתפשף ע"י הניקוי בברזלים. וכן אין לחוש משום איסור טוחן. ואף שבכאה"ל בסימן ש"ב סעיף ו' ד"ה או כתב דנכון לכתחילה להזהר משום חשש טוחן, מלשון מרן השו"ע שלא הביא כאן דעת הי"א שהביא בסעיף ז' דאיכא איסור טוחן כשמסיר בידו טיט שע"ג בגדו, משמע דשאני הכא שעושה כן ברגליו והוי כלאחר יד ואין לחוש לטוחן.

ז. ניילון עדיף מעור, שעור יש בו איסור כיבוס, וכמו שנאמר וכל בגד וכל עור וגו' וכובס במים (ויקרא ט"ו, י"ז), אלא שבעור לא אמרינן שרייתו זהו כיבוס, ורק בכיבוס חייב (ראה שו"ע שם סעיף ט' ובכ"י שם, וראה עוד בכאה"ל שם ד"ה אבל). אבל ניילון לא שייך בו כלל כיבוס, כיון שאינו כולע כלל, והוי ככלי עץ שאין בהם כיבוס כלל, ומותר גם לשפשפו, וכמו כוסות העשויים מפלסטיק, שודאי מותר לרוחצם ולשוטפם בשבת. ומטעם זה מותר לשטוף בשבת מוצץ, ומותר אף לשפשפו, אף שהוא רך, כיון שלא שייך בו כיבוס כלל. אלא שאם הניילון עשוי ע"י אריגה הוי כמו בגד, ויש בזה משום ליבון. ולענין שימוש בסבון, ראה להלן בפרק ל"ה בבאורים לתשובה ה', ע"ש.

היום, שהרי מקפל את הטלית משום כבוד הטלית, שלא תישאר בלא קיפול כל השבת, ונחשב כמו מקפל לצורך השבת. ועכ"פ טוב להחמיר לקפל שלא כדרך קיפולה הראשון, אך לא יניחנה בלא קיפול, שהרי אין כבוד הטלית בכך.

ד. אף שיש להקל בעצם הקיפול, וכמו שנתבאר בבאורים לתשובה הקודמת, מ"מ אם אין צורך לבגדים בשבת, הרי הוא מכין משבת לחול ואסור. ואם מקפל כדי שיהא הבית מסודר, ואין באפשרותו להכניסם ללא קיפול לארון שרי, שאז לא נחשב שמכין לחול. וכל שכן אם מקפל בגדים שלא ניכר בהם הקיפול שמותר, שכיון שכל האיסור לקפל הוא מטעם מתקן מנא, במקום שאין ניכר הקיפול אין בזה שום תיקון, וראה עוד במ"ב שם ס"ק י"ד וס"ק י"ח, ע"ש.

ה. מותר לשפשף את הנעל ע"ג מקום מרוצף, אבל על גבי קרקע אסור, וכמבואר בשו"ע שם סעיף ו'. ועל גבי הברזלים המיועדים לכך מותר, שאף שבמ"ב שם ס"ק כ"ו הביא בשם האחרונים לאסור אם הברזל חד משום איסור ממחק, נראה שכיום מותר, משום שרוב הנעליים כיום אין הסוליה עשויה מעור, ולא

ומניח תחיה ואם עלתה עלתה. והנה לא
 מזכר שהכרים וכסמות יהיו דוקא של עור,
 והטעם דאין בזה משום שרייתו זהו כיבוסו
 משום דהוי דרך ליכלוך, והוי דרך ליכלוך לא
 רק כשהצנחמה עולה על הכרים, אלא אף
 עטם הנחת הכרים במים.

ד. כתב במ"ב [י] אף צעורות הרכין יש
 בהם משום כיבוס, וי"א אף בקשין, אך יש
 חילוק בין עורות לבגד, דצעורות לא מיקרי
 כיבוס עד שיהא כיבוס גמור, ובגדים קיי"ל
 דשרייתן במים זו היא כיבוסן וחייב משום
 מכבס. והוא מהגמ' בזבחים [י].

והנה לא נתפרש מהו החילוק בין בגד
 לעור, די"ל דבגד כיון שהוא בולע
 המים יותר מעור שפיר שייך בו גם
 שרייתו זהו כיבוסו משא"כ עור שצולע
 וסופג רק קצת מהמים לא סגי שיקרא על
 שרייתו שם מלאכת כיבוס. וכלי עץ אין שייך
 בו כלל שום חשש של כיבוס [יח], והיינו
 טעמא דאף שהוא סופג ג"כ מעט מים
 מ"מ לא נאמר מלאכת כיבוס אלא בדבר
 ששייך בו כל מעשה הכיבוס לשפשפו
 ולסוחטו ולהצליע בו מים ולהוציאם כמה
 שירצה כמו בגד, אבל דברים קשים כמו
 ענים ומתכות וכדו' לא שייך בהם כלל ענין
 כיבוס אלא ניקוי וזהו מש"כ הרמב"ם [ס]
 "המלבן את הזמר או את הפשתן או את
 השני וכיוצא בממה שדרכו להתלבן חייב".

ומאידך גיסא י"ל דאין מלאכת כיבוס
 תלויה באם המים נבלעים בתוך
 הבגד, אלא אף כשהמים נמצאים מעליו ולא
 בלועים בתוכו אבל פועלים ניקוי בבגד אם
 הוא דבר שדרכו להתלבן חייב משום מלבן,

וצעורות הקשים דפליגי בגמ' אי שייך בהו
 משום מלבן וכן צעורות הרכים דאמרינן
 בגמ' דשייך בהו כיבוס ע"י שיפשוף במים
 אבל אין בהם משום שרייתם זהו כיבוסו,
 הנידון כיצד להתייחס לעור אם שייך בהו
 ענין של כיבוס או דהוי כמו עץ שלא שייך
 בהו ענין של כיבוס, ושרייתו זהו כיבוסו אינו
 משפיע בנקיון העור כמו בבגד, ולענין ניעור
 הבגד מן המים או מן האבק כתב רש"י [י]
 דחייב משום מלבן, והיינו כיון דהאבק
 והמים בלועים בתוך הבגד, אבל אם לא
 בלועים בבגד מותר, והיינו טעמא דלא שייך
 איסור בניעור אם הליכלוך רק מעל הבגד,
 משא"כ כיבוס במים או שרייתו במים זהו
 כיבוסו שייך גם כשאינו בלוע.

וביזוין שלא נתברר לן ענין זה, יש לחוש אף
 בדבר שלא שייך בהו בליעת מים,
 וכגון מפות ניילון ופלאסטיק וכדו' שלא
 בולעים כלל ויש עליהם ליכלוך שאין לשפשף
 אותם במים בשבת, אך אין בהם משום
 שרייתם זהו כיבוסן [יא].

אמנם בגד העשוי מנווית חוטי ניילון
 מקיצי ניילון וכדו' דינו כבגד ולא
 כעור, ושרייתו זהו כיבוסו, כיון שהשרייה
 עושה פעולה של ניקוי בכל חלק מן החוט.
 ובעינין זה לא נתברר לן אי שייך כיבוס
 צעדשות מגע שיש מהם רכים ויש
 מהם רכים יותר, ויש לשרותם במים כדי
 למנוע את הקשאתם, וכן יש לשרותם בחומר
 ניקוי המועיל להם אף שלא ניכר כלל הליכלוך
 עליהם מ"מ בהתקבץ הליכלוך ימים רבים
 יהיה ניכר עליהם, ולפי מה שכתבנו לריך
 לזהר מלשפשף אותן בשבת במשקין, ויש

שער הציון

[י] סי' ש"ב ס"ק ל"ט: [י] ז"ד ע"ב: [יח] מ"ב שם ס"ק נ"א: [ס] פרק ט' הל' י':
 [יא] שבת קמ"ז ע"א: [יא] וכה"ג כתב בשו"ת אגרות משה ח"ב ט' ע"ז דמן הראוי להחמיר שלא
 לשפשף בידים מפות של פלאסטיק כיון שלא שייך למצוא דין זה מפורש דהוא מין חדש שדורות שלפנינו לא
 ראו אותו ורק לנקות ע"י מים בקלות יש להקל לכו"ע:

רחיצת מוצץ

ז. פיטמת גומי של בקבוק תינוק וכן מוצץ של תינוק מותר לרוחצן ולשפשפן, ויש שאסרו לשפשפם, ולא התירו אלא ליתנם תחת זרם המים.^ט

הדחת כוסות חד פעמיות

ח. מותר לרחוץ כוסות וצלחות חד פעמיות העשויות מפלסטיק וכיוצא בן ולשפשפן מלכלוך הדבוק בהן ואין בזה איסור ליבון.^י

הדחת כלים

ט. מותר להדיח כלים בשבת, לצורך שימוש בשבת, ומותר גם להשתמש לצורך זה בסבון נוזלי.^{יא}

מתכוין לכיבוס ואינו עוסק בניקוי הכפפה נראה דאין בפעולה זו שם כיבוס כלל, וכן שמענו מהגר"נ קרליץ שליט"א להתיר זאת.
 ט. הגרשז"א זצ"ל הורה בזה להיתר, וטעמו משום דאין כוונת הרוחץ לכבס אותו מלכלוך הבלוע בו אלא רק להסיר את הלכלוך שמונח על גביו ובכה"ג אין זה כיבוס. גם דעת הגר"נ קרליץ שליט"א להתיר זאת, וטעמו דבכה"ג שיש למוצץ צורת כלי אף לחוש לאיסור כיבוס. ויש להוסיף דאף שבכלי העשוי עור, כגון ארנק או רצועת שעון, אין היתר לרוחצו ולשפשפו, ולא אמרינן שמנקה רק את הלכלוך שעל גביו, עור שאני, שמפורש בגמרא שיש בו איסור כיבוס והוא בולע מים, ולכן אף כשרוחצו ומשפשפו מלכלוך הדבוק בו ה"ז מוגדר ככיבוס, אך החומר ממנו עשוי המוצץ אינו בולע מים וקרוב הדבר שאין בו איסור כיבוס כלל, ונהי דאין להקל לכבסו ממש כגון ליתנו בנוזל ניקוי ולשפשפו ע"מ לנקותו מכתמים שנספגו בו [אף שאין איסור לעשות זאת בכלים העשויים מחומר קשה כגון כלי פלסטיק], מ"מ כאשר אינו בא לכבסו רק לנקותו מלכלוך שנדבק בו ה"ז מוגדר כהדחת כלים בעלמא ולא ככיבוס [ומ"מ אין להקל לרוחץ מפת ניילון, דכיון שאינה עשויה בתבנית כלי אלא יש לה צורת יריעה לכן יש להחמיר בה טפי, דרחיצתה דמיא טפי לכיבוס ולכן אפשר דאף כשאינו מכון לכיבוס, דהיינו לנקותה מכתמים הספוגים ובלועים בה, מ"מ חל בפעולתו שם כיבוס]. ודעת הגר"ש אלישיב שליט"א דכיון שאין זה ברור שהחומר ממנו עשוי המוצץ שונה מעור לכן יש להחמיר שלא לשפשף את המוצץ באצבעותיו בשעת רחיצתו, אף מותר לשטוף את המוצץ במים, אף בכמות מרובה, אם אינו משפשפו.
 י. עיין מה שכתבנו בהערה הקודמת, ונידון זה דכוסות קיל טפי.
 יא. ע' שש"כ פי"ב סכ"ד הערה ס"ט שהביא בשם הגרשז"א זצ"ל דמה שנאסר בסי' שכ"ג במשנ"ב ס"ק ל"ח להצהיר זכוכית בשיכולת שועל היינו דוקא בכגון זה שמשתמש בחומר מיוחד שתכונתו להצהיר את הזכוכית, והיינו שכולת שועל, [וגם בזה דנו האחרונים בטעם האיסור, ועיי"ש בשעה"צ ס"ק מ"א דדעת החמד משה דאין לאסור